

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1929 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 6 § i lagen om kyrkofond den 9 december 1910 (nr 141 s. 37).

Genom en den 15 februari 1929 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 91, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

**Lag om ändrad lydelse av 6 § i lagen om kyrkofond den 9 december 1910
(nr 141 s. 37).¹⁾**

Härmed förordnas, att 6 § i lagen om kyrkofond den 9 december 1910 skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Av kyrkofonden skola utgöras:

1. — — — — —
10. arvode åt ordförande i boställsnämnd, varom förmåles i 32 § ecklesiastik boställsordning, med belopp, som av Konungen bestämmes.

—————
Denna lag träder i kraft å dag, som Konungen äger bestämma.
—————

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet.

¹⁾ Senaste lydelse av 6 § se 1925: 450.

Gällande bestämmelser om ekklesiastik boställsnämnd, dess åligganden och rätt till ersättning.

Ekklesiastika boställsnämnder inrättades genom lagen den 21 november 1925 om ändring i vissa delar av ekklesiastik boställsordning den 9 december 1910. Sådana nämnder skola finnas, en för varje tingslag på landet jämte de städer, som ligga därinom eller som enligt Konungens förordnande skola därmed förenas till ett tjänstgöringsområde, samt en för Stockholms stad. Boställsnämnden skall bestå av tre i orten boende, i lantbruks- och därmed sammanhängande affärsförhållanden kunniga män, av vilka en, tillika ordförande, jämte ersättare för honom skall utses av vederbörande länsstyrelse. Konungen äger, där särskilda skäl sådant föranleda, rörande nämndens tjänstgöringsområde m. m. förordna annorlunda än nyss sagts (boställsordningen, 32 §).

Det åligger boställsnämnd att verkställa arrendeuppskattning och i sammanhang därmed uppgöra förslag i fråga om vilka och hurudana hus böra finnas å löneboställe (ekkleiastik arrendeförordning den 21 november 1925, 4 §), att förrätta ekonomisk besiktning, å prästgård inom utgången av tionde året och å löneboställe i regel inom utgången av femte året efter det, då syn å hävden eller ekonomisk besiktning näst förut å boställe förrättats (boställsordningen, 31 §), samt att å löneboställe (ej å prästgård) hålla av- och tillträdessyn (boställsordningen, 43 §). Enligt 3 § i kungörelsen den 21 november 1925 med villkor och bestämmelser angående erhållande av förskott ur kyrkofonden till bekostande av viss nybyggnad å ekklesiastika löneboställen har boställsnämnden vidare att vid arrendeuppskattning, som enligt 4 § arrendeförordningen äger rum, avgiva yttranden och förslag angående beloppet av det förskott, som för boställets bebyggande bör ställas till arrendatorns förfogande, ävensom angående plan för förskottets amortering. Slutligen åligger det nämndsordföranden jämlikt 1 § kungörelsen den 4 januari 1927 med föreskrifter rörande tillämpningen av lagen samma dag angående tillstånd till försäljning av kyrklig jord i vissa fall m. m. att företaga till honom överlämnat ärende till undersökning och förrättning å stället.

Beträffande den ersättning, som tillkommer boställsnämnd för vad densamma enligt ifrågavarande författningar åligger, gäller följande. Enligt 54 § boställsordningen skola ledamöter av boställsnämnd för sitt uppdrag beträffande ekonomiska besiktningar och syner åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt bestämmelserna i gällande resereglemente, därvid ordföranden skall likställas med domänintendent och annan ledamot med nämndeman, där han icke på grund av innehavande befattning är berättigad till högre ersättning; ordföranden erhåller på grund härav i traktamentsersättning 12 kronor om dagen och annan ledamot under den angivna förutsättningen 8 kronor om dagen. Beträffande uppdrag enligt arrendeförordningen gäller, när uppdraget föranleder resa, enligt 37 § 2 mom. samma förordning motsvarande bestämmelse, med tillägg att ordförande för uppsättning och expediering av yttrande och förslag rörande boställes utarrendering äger, när för uppsättningen kräves arbete utöver resdagen, tillgodo-

räkna sig ett belopp motsvarande traktamentsersättning för en dag. För uppdrag, som icke föranleder resa, må länsstyrelsen kunna tillerkänna ordföranden arvode med sex kronor för dag. Enligt ovannämnda kungörelse den 4 januari 1927 äger förrättningsmannen för förrättning rörande friköp av ecklesiastik jord och uppsättning av protokoll däröver åtnjuta ersättning efter enahanda grunder som beträffande arrendeuppskattning. För uppsättning och expediering av protokoll rörande ekonomiska besiktningar samt av- och tillträdessyner erhåller nämndens ordförande således icke någon särskild ersättning.

Det förslag till boställsnämnds inrättande, som av Kungl. Maj:t framlades för 1925 års riksdag och som ledde till den ovan omnämnda lagen den 21 november 1925, skilde sig i vissa avseenden från det av riksdagen och kyrkomötet antagna förslaget. Sålunda skulle tjänstgöringsdistriktet för nämndsordförandena i regel vara länet. Vidare skulle nämndsordförandena äga åtnjuta ett fast årligt arvode att utgå ur kyrkofonden. Arvodets storlek skulle bestämmas av Kungl. Maj:t och i stort sett bero av antalet boställen inom tjänstgöringsområdet. Sammanlagda arvodesbeloppet för 24 nämndsordförande beräknades till 65,500 kronor. Riksdagen ansåg emellertid tjänstgöringsdistriktet böra något begränsas och som regel sammanfalla med tingslaget samt fann något fast arvode ej vara påkallat.

I propositionen föreslås, att ordförande i ecklesiastik boställsnämnd för fullgörandet av de olika åligganden, som ankomma å honom, skall erhålla fast årligt arvode, som skall utgå ur kyrkofonden. Arvodet är avsett att bestämmas till sådant belopp, att det kan anses utgöra ersättning såväl för uppsättning av förrättningsprotokoll och utskrivning därav i erforderligt antal exemplar som för skrivmaterialier och andra expenser. I ett i ärendet avgivet utlåtande har kammarkollegiet beträffande arvodets storlek anfört, att detsamma syntes i stort sett böra lämpas efter antalet egendomar, varmed vederbörande erhöle befattning. Kollegiet har framlagt en arvodeskala, enligt vilken arvodet skulle utgöra lägst 250 kronor och högst 1,350 kronor. Det lägsta arvodet skulle utgå, då boställenas antal icke vore mer än 10, och det högsta vid ett antal boställen av 111—120. Såsom exempel å mellanliggande fall må nämnas 550 kronor, när boställenas antal vore 31—40, 850 kronor, när boställenas antal vore 61—70, samt 1,150 kronor, när boställenas antal vore 91—100. Arvodena beräknades sammanlagt uppgå till 62,000 kronor. Mot dessa beräkningsgrunder har departementschefen förklarat sig i stort sett intet hava att invända. Han framhåller dock, att möjligen vissa modifikationer torde visa sig påkallade, särskilt i distrikt med endast några få boställen, i fråga om vilka ett mindre belopp än vad kammarkollegiet tänkt sig synes kunna med fog ifrågasättas.

Propositionen.

Då riksdagen år 1925 förklarade sig anse den av Kungl. Maj:t föreslagna ersättningen åt ordförandena i de då inrättade ecklesiastika boställsnäm-

Utskottet.

derna ej vara påkallad, torde därtill hava medverkat den uppfattningen, att ordförandeskap i dessa nämnder med den begränsning i tjänstgöringsområdet, som riksdagen företog, bleve ett förtroendeuppdrag förenat med så ringa arbete, att det skulle visa sig möjligt att utan någon större svårighet förvärva och behålla för sådant uppdrag lämpliga personer. Dessa förhoppningar hava väl hittills blivit infriade. Emellertid torde det nu med fog kunna befaras, att så framdeles icke skall bliva fallet. Såsom departementschefen anfört, synes nämligen den i förevarande ärende åvägbragta utredningen giva vid handen, att den boställsnämndsordförandena för närvarande tillkommande gottgörelsen stundom icke bereder dem full ersättning för de med uppdraget förbundna direkta utgifterna och knappast någonsin kan anses innefatta skälig ersättning för själva arbetet. I likhet med departementschefen finner utskottet det under sådana omständigheter givetvis möta stora svårigheter för länsstyrelserna att för dessa poster förvärva skickliga och i övrigt lämpliga innehavare. Med hänsyn härtill och då det naturligen är av stor vikt, att den år 1925 nyskapade organisationen kommer att fylla de krav, som måste ställas på densamma, anser utskottet nödigt, att ordförandena beredes ett skäligt arvode för det med uppdraget förenade arbetet. Vad i propositionen härutinnan föreslagits finner utskottet sig kunna biträda, och utskottet tillstyrker alltså riksdagen att antaga det nu framlagda lagförslaget om ändring av kyrkofondslagen. Med anledning av departementschefens uttalande, att vissa modifikationerna i de av kammarkollegiet föreslagna beräkningsgrunderna för bestämmandet av arvodets storlek möjligen torde visa sig påkallade, särskilt i distrikt med endast några få boställen, i fråga om vilka ett mindre belopp än vad kammarkollegiet tänkt sig syntes kunna med fog ifrågasättas, vill utskottet framhålla, att utskottet delar den av departementschefen sålunda tillkännagivna uppfattningen.

Under återopande av vad nu anförts får utskottet hemställa,
att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 22 april 1929.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman*, greve *Spens*, *Larson* i *Lerdala*¹, *Klefbeck*, *Schlyter*, *Svenson* i *Eskhult* och *Öhman*;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindqvist* i *Halmstad*, *Lindley*, *Johansson* i *Brånalt*, *Sjögren*¹, *Rudén*, *Grapenson* och *Bergström* i *Bäckland*.

¹ Ej närvarande vid utlåtandets justering.